

Södertörns högskola
Rektor

Juridiska avdelningen
Anna Sandström
BESLUT

2006-11-23
Reg. nr 31-4988-05

Anmälan mot Södertörns högskola angående en nystartad lärarutbildning

Betydelsen av tydlig information till studenter om förutsättningarna för deras studier och att det för en utbildning finns fastställda och korrekta utbildnings- och kursplaner.

Anmälan

A A, B B, C C, D D, E E och F F har i en anmälan till Högskoleverket framfört klagomål mot Södertörns högskola angående en nystartad lärarutbildning som de antogs till hösten 2003. De har anfört i huvudsak följande.

De började hösten 2003 på en lärarutbildning med interkulturell profil. I det program de sökte till ingick inriktningarna design och form, 40 poäng, och innovation och design, 40 poäng. Vidare ingick en gemensam specialisering om 20 poäng med anknytning till de två inriktningarna. Inriktningarna samt specialiseringen skulle ges i samarbete med Kungliga Tekniska högskolan (KTH). Efter ett års studier vid Södertörns högskola blev de kallade till ett krismöte angående deras första inriktning design och form, som var hotad på grund av ekonomiska problem mellan Södertörns högskola och KTH. Efter en del problem fick de dock läsa inriktningen design och form vid KTH.

Efter krismötet upphörde all information mellan dem och Södertörns högskola. På grund av osäkerheten kring den första inriktningen började de känna sig osäkra angående deras framtida studier och ville få klarhet om den andra inriktningen och specialiseringen skulle komma att ges. Under det år som de läste vid KTH försökte de förgäves att få kontakt med Södertörns högskola för att få något svar angående sina farhågor.

I slutet av vårterminen 2005 fick de alldeles för sent reda på vilka kurser de kunde välja att läsa under höstterminen 2005 och vårterminen 2006. De kunde dock inte välja innovation och design eller specialiseringen i design, eftersom dessa utbildningsalternativ inte stod med som valbara alternativ på ansökningsblanketten. De gick då till en studievägledare vid lärarutbildningen för att höra efter hur de skulle välja. Studievägledaren uppgav per e-post att den specialisering som de ville gå skulle ges under vårterminen 2006. De valde därför att läsa det

BESLUT

2006-11-23

Reg. nr 31-4988-05

Sid 2

allmänna utbildningsområdet 2 under hösten 2005 och specialiseringen under vårterminen 2006. Tre dagar före det sista ansökningsdatumet för att välja till vårterminen 2006 fick de ryktesvägen höra att specialiseringen inte skulle ges. De försökte under en hel dag få denna information bekräftad av någon representant för högskolan. De pratade bl.a. med en studievägledare som uppgav att varken specialiseringen eller innovation och design skulle ges och att det var bäst att de sökte till andra lärosäten om de ville läsa ämnen i design. De fick slutligen kontakt med dekanen som lovade att göra en utredning.

Efter tre veckor var utredningen klar och däri konstaterades endast att det hade varit brister i informationen. Högskolan ansåg dock att de vid krismötet blivit informerade om att inriktningen innovation och design hade lagts ned två veckor efter terminsstarten höstterminen 2003. Ingen av dem hade hört detta. Vid det möte som hölls i samband med att utredningen var klar fick de höra att specialiseringen med inriktning på design och form skulle ges under vårterminen 2007 och att den skulle "kokas ihop" av mediainstitutionen vid Södertörns högskola. Specialiseringen kommer således inte att vara ett samarbete med KTH, vilket de har blivit lovade. Om de hade känt till detta hade de avslutat sina studier under höstterminen 2003 eftersom de sökt denna utbildning på grund av inriktningarna och specialiseringen som skulle ges i samarbete med KTH.

De har således läst vid Södertörns högskola och tagit studielån under 2,5 år utan att känna till att inriktningen innovation och design lagts ned och att villkoren för specialiseringen skulle förändras. De har blivit tvungna att söka sig till andra utbildningar för att läsa den inriktning som lagts ned. De vet inte om de kommer att bli antagna till de utbildningar de sökt. De anser att de har sökt till ett program som inte finns.

Södertörns högskolas yttrande

Anmälan har remitterats till Södertörns högskola som anfört i huvudsak följande.

Antagning

Studenterna ingår i den första kullen av den förnyade lärarutbildningen vid Södertörns högskola. Studenterna kunde söka på två sätt till lärarutbildningen med interkulturell profil som startade hösten 2003. Antingen sökte de en öppen ingång, dvs. de sökte till lärarutbildningen och sedan fick de under utbildningen söka båda sina inriktningar samt specialisering, eller så kunde de söka direkt till programmet med en speciell första inriktning. A A är antagen till lärarutbildningen med interkulturell profil, öppen ingång. B B, C C, D D, E E och F F är antagna till lärarutbildningen med interkulturell profil, inriktning design och form. Det ska dock understrykas att det är enbart den första inriktningen, i detta fall design och form, som studenterna har antagits till.

BESLUT

2006-11-23

Reg. nr 31-4988-05

Sid 3

Kursen design och form

Kursen design och form har utformats i samarbete med KTH. Den ursprungliga tanken med inriktningen var att utbilda lärare som kunde undervisa i design inom ämnet teknik. Tidigt under utbildningen ställdes dock studentkrav på att ändra upplägget av kursen då studenterna ansåg att den var allt för teknikinriktad. I dialog med studenterna och KTH gjordes förändringar för att möta dessa krav, exempelvis ersattes ett par moment i teknik med moment i design som från början skulle ha ingått i kursen innovation och design. Förändringen av innehållet skedde i dialog med studenterna och i enlighet med Södertörns högskolas delegationsordning. Att ändra delar av en inriktning som studenterna redan är antagna till är givetvis en problematisk fråga. Studenternas rättsäkerhet måste ställas mot studenternas egna krav på utveckling av utbildningen. När studenterna antogs till lärarutbildningen med inriktning design och form fanns en fastställd utbildningsplan för programmet och en studieplan för inriktningen design och form. Vid arbetet med att i detalj utforma kursplanen kunde studenternas synpunkter vävas in på ett sätt som både högskolan och KTH ansåg gav ett bra resultat i en kvalitativ utbildning. Högskolan kan konstatera att studenterna inte heller i sin anmälan till Högskoleverket i sak har några invändningar mot dessa förändringar.

Konsekvenser av denna förändring var dock att studenterna, genom att de inte hade läst teknik i den omfattning som det var tänkt från början, inte hade de förkunskaper som skulle krävas för att klara av kursen innovation och design med det ursprungliga upplägget. Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildningen fattade därför ett beslut hösten 2003 om att kursen innovation och design inte skulle erbjudas studenterna. Information om denna förändring gavs vid flera tillfällen, bland annat vid det stormöte som studenterna refererar till i sin anmälan. Högskolan är i efterhand medveten om att informationen om att denna inriktning inte skulle ges kunde ha kommunicerats bättre.

Specialisering

Södertörns högskola beklagar om studenterna har uppfattat att specialiseringen industridesign inte kommer motsvara deras förväntningar. Från början skulle specialkursen ha utformats tillsammans med KTH, men i linje med den förändring som skett med inriktningen design och form, förändrades även förutsättningarna för specialiseringen. En specialisering utformad i samarbete med KTH skulle ha haft sin tyngdpunkt på tekniksidan. Innehållet i specialiseringen som nu kommer erbjudas bygger i stället på det faktiska innehållet i kursen design och form. Kompetens för denna utbildning finns på Södertörns högskola. Specialkursen planeras att ges vårterminen 2007.

BESLUT

2006-11-23

Reg. nr 31-4988-05

Sid 4

Kontakt med högskolan

Studenterna lyfter i sin anmälan upp att de vid flera tillfällen har kontaktat högskolan för att de känt sig osäkra på vad som gäller. Eftersom beslut har fattats korrekt och i tid i de olika frågorna så är det allvarligt att denna information inte har kommunicerats på ett bra sätt. Högskolans uppfattning är att det kontinuerligt har funnits en kommunikation med studiegruppen, dels med generell information, dels gällande inkörningsproblem som har funnits i den förnyade utbildningen, exempelvis svårigheter att få platser för verksamhetsförlagd utbildning på företag.

När det gäller valet av den andra inriktningen lades informationen ut på kurswebben, men studenterna som läste på KTH fick ingen riktad information om valen förrän ett par dagar före sista ansökningsdagen. För att kompensera detta förlängdes ansökningstiden för dessa studenter.

Intern utredning

Dekanen G G gav hösten 2005 utredaren H H i uppdrag att utifrån studenternas klagomål se över om högskolan brustit i sin myndighetsroll. Utredningen visar att beslut i ärendet gällande förändring av kursen design och form samt beslut om att inte erbjuda inriktningen innovation och design har fattats av utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildningen i närvaro av studentrepresentanter i oktober 2003, i enlighet med Södertörns högskolas delegationsordning. I samband med beslutet kallades studenterna till ett informationsmöte. Mötet behandlade också flera andra frågor, vilket kan ha försvårat kommunikationen.

Inriktningen innovation och design har tagits bort som en inriktning i sökmaterialet m.m. Det har dock inte skrivits ut specifikt att inriktningen inte längre erbjuds. Vidare kan det konstateras att helt felaktig information har givits vad gäller när specialiseringen skall ges.

Den 10 november 2005 genomfördes ett möte med tre av studenterna. Vid mötet lyftes befintlig kritik fram. Högskolan framhöll att information givits men att den inte kommunicerats på bra sätt. För att komma vidare och om möjligt finna en bra lösning för studenternas vidare studier, bad högskolan studenterna skriva ner vilka alternativa utbildningar studenterna skulle vilja läsa på Södertörns högskola, alternativt vid ett annat lärosäte. Kursen teknikutveckling och design på Lärarhögskolan i Stockholm, LHS, var det alternativ som flest studenter förde fram. Kontakter togs direkt med LHS och de såg inga hinder för att bereda plats för Södertörns högskolas studenter. Eftersom kursen teknikutveckling och design genomförs i samarbete med KTH kunde dock vissa delar av kursen överlappa de delkurser som ingått i design och form. KTH kunde dock erbjuda studenterna att byta ut de momenten mot andra. Den 22 december 2005 meddelade studenterna

BESLUT

2006-11-23

Reg. nr 31-4988-05

Sid 5

via e-post att de hade tackat nej till att läsa kursen teknikutveckling och design på LHS.

Södertörns högskola beklagar att studenterna har upplevt att informationen har varit otydlig. Formerna för hur sådana beslut kommuniceras till studenterna har setts över.

Till sitt yttrande har Södertörns högskola fogat en utbildningsplan för lärarutbildning med internationell profil, 180-220 poäng, fastställd den 20 augusti 2003. Högskoleverket har även hämtat in en utbildningsplan för samma utbildning som reviderats under höstterminen 2005 och ett utdrag ur Södertörns högskolas utbildningskatalog för hösten 2003.

Studenterna har beretts tillfälle att yttra sig över vad Södertörns högskola har uppgett. Studenterna har därvid anfört bl.a. att de har tackat nej till kursen vid LHS eftersom denna kurs inte skulle kunna räknas som en inriktning, dvs. en kurs om 40 poäng.

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 4 a § högskolelagen (1992:1434) skall studenterna ha rätt att utöva inflytande över utbildningen vid högskolorna. Högskolorna skall verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen.

Av 6 kap. 3 § högskoleförordningen (1993:100) framgår att studenter skall ges tillgång till studievägledning och yrkesorientering. Högskolan skall också sörja för att erforderlig information om högskolan finns tillgänglig för den som avser att börja grundläggande högskoleutbildning.

Av 6 kap. 6 § högskoleförordningen framgår att det för en kurs inom grundläggande högskoleutbildning skall det finnas en kursplan.

Enligt 6 kap. 7 § högskoleförordningen skall det i kursplanen anges bl.a. om kursen är uppdelad i delar samt de övriga föreskrifter som behövs.

Av 6 kap. 8 och 9 §§ högskoleförordningen framgår bl.a. att för utbildningsprogram skall det finnas en utbildningsplan och kursplaner för kurserna inom programmet. I utbildningsplanen skall det anges de kurser som utbildningen omfattar samt de övriga föreskrifter som behövs.

Enligt bilaga 2 till högskoleförordningen - Examensordningen - skall lärarutbildningen omfatta följande tre integrerade utbildningsområden: ett allmänt utbildningsområde om 60 poäng, ett utbildningsområde med en eller flera inriktningar om minst 40 poäng mot ämne eller ämnesområde och ett utbildningsområde med en specialisering om minst 20 poäng.

BESLUT

2006-11-23

Reg. nr 31-4988-05

Sid 6

Högskoleverkets bedömning

Brister i kursplaner och i utbildningsplaner

Av utredningen framgår att det inte fanns några fastställda kursplaner för inriktningarna design och form och innovation och design när studenterna påbörjade lärarutbildningen. Vid denna tidpunkt fanns det endast studieplaner, som enligt uppgift från högskolan var arbetsdokument som sedermera utgjort underlag för kursplaner. I den utbildningsplan som gällde i början av utbildningen angavs vilka inriktningar som högskolan erbjöd – bl.a. design och form och innovation och design.

Studenterna har uppgett att de fick besked om att inriktningen innovation och design inte var ett valbart alternativ först i samband med att ansökningstiden för att välja till vårterminen 2006 gick ut. Södertörns högskola har uppgett att ett beslut att lägga ner inriktningen innovation och design fattades redan under hösten 2003 och att information om detta har lämnats till studenterna vid ett flertal tillfällen, bl.a. vid ett stormöte.

Det finns således olika meningar om när studenterna fått information om att inriktningen innovation och design upphört. Klart är dock att inriktningen har tagits bort redan 2003 och att utbildningsplanen ändrades först under 2005. Under dessa år fanns det således felaktiga uppgifter i utbildningsplanen om de inriktningar som utbildningen omfattade. Eftersom utbildnings- och kursplaner utgör rättsligt bindande dokument, som skall ge studenter information om vad som gäller för utbildningen, är det en allvarlig brist när kursplaner inte är fastställda när utbildningen startar och när utbildningsplaner inte innehåller korrekta uppgifter om utbildningen. Dessa brister har medfört att studenterna inte kunnat få fram viktig information om utbildningen och följaktligen inte kunnat planera sina studier i enlighet med sina önskemål och behov. Högskoleverket riktar därför kritik mot Södertörns högskola för att inte ha fastställt kursplanerna innan utbildningen startade och för att högskolan i samband med ändringarna av utbildningen inte har sett till att utbildningsplanen innehåller föreskrifter med korrekt innehåll.

Fel information om specialiseringen

Högskolan har medgett att felaktig information har getts om när specialiseringen skulle ges och att utformningen av denna utbildning har ändrats.

En student skall kunna förvänta sig att de kurser som enligt uppgift från ett lärosäte skall ingå i en utbildning, också ges i den ordning som har beslutats. Detta gäller även för valbara kurser. Högskolan uppger att besluten har skett i rätt ordning, men att det har funnits brister i kommunikationen av information.

BESLUT

2006-11-23

Reg. nr 31-4988-05

Sid 7

Högskoleverket kan inte ha några synpunkter på att en kurs förändras. Det är dock viktigt att en högskola noga informerar de studenter som sökt till en utbildning om en kurs som ingår i utbildningen ges vid en annan tidpunkt eller förändras. Högskoleverket förutsätter därför att Södertörns högskola kommer att revidera den aktuella kursplanen om kursen har genomgått sådana förändringar som kräver en sådan åtgärd.

Informationsskyldigheten

Studenterna har uppgett att de under sitt läsår vid KTH vid ett flertal tillfällen och på olika sätt förgäves försökt att få information om sin fortsatta utbildning. Södertörns högskola har uppgett att det kontinuerligt funnits en kommunikation med studiegruppen. Högskolan har dock medgett att det har förelegat brister i kommunikationen. I sitt yttrande till Högskoleverket har högskolan meddelat att formerna för hur beslut om ändringar i en utbildning kommuniceras till studenter har setts över. Högskoleverket ser positivt på detta och förutsätter att alla förändringar återspeglas i aktuella utbildnings- och kursplaner.

Sammanfattande synpunkter

Ett lärosäte bör beakta de synpunkter som studenter för fram. Högskoleverket vill understryka att lärosätet har ett ansvar för att analysera konsekvenserna av eventuella ändringar av utbildningen och för att införa dessa ändringar i utbildnings- och kursplaner.

Högskoleverket finner att Södertörns högskola har låtit studenterna börja på en utbildning som inte var färdigplanerad. Det saknades kursplaner. Det var oklart vad som var inriktning och vad som var kurs. I sitt yttrande kallar högskolan utbildningarna i design och form och innovation och design omväxlande för ”inriktningar” och ”kurser”. Förutsättningarna för utbildningen har förändrats utan att detta har framgått av utbildnings- och kursplaner. Högskoleverket anser att det är positivt att högskolan har försökt att hjälpa studenterna med att ordna en annan utbildning. Emellertid har studenternas rättssäkerhet eftersatts. Södertörns högskola måste kritiseras för detta.

Högskoleverket utgår från att Södertörns högskola i fortsättningen beaktar studenternas behov av tydlig information om förutsättningarna för sina studier. När den nya lärarutbildningen beslutades uttalade regeringen (prop. 1999/2000:135 s. 59) att det är ”särskilt väsentligt att de sökande från början informeras om förutsättningarna för vidare studier inklusive det utbildningsutbud i form av inriktningar och specialiseringar som högskolan kan erbjuda.”

Med dessa kritiska synpunkter avslutas ärendet.

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2006-11-23

Reg. nr 31-4988-05

Sid 8

Detta beslut har fattats av chefsjuristen Eva Westberg i närvaro av verksjuristen Teresa Edelman efter föredragning av verksjuristen Anna Sandström.

På Högskoleverkets vägnar

Eva Westberg

Anna Sandström

Kopia till:

A A

B B

C C

D D

E E

F F